

**ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

1. Η ΕΛΛΑΔΑ Σ'ΕΝΑ ΚΟΣΜΟ ΠΟΥ ΑΛΛΑΖΕΙ

Το διεθνές σύστημα με το τέλος του αιώνα που φεύγει, έχει ριζικά αλλάξει στη μορφή του, όσο και στον τρόπο λειτουργίας του.

Στη μεταψυχροπολεμική εποχή οι παραδοσιακοί κώδικες σχέσεων και ισορροπίας έχουν ανατραπεί και δεν αρκεί πια η απλή συμμετοχή των κρατών σε ένα συνασπισμό, ούτε για να τα προστατεύσει, ούτε για να ικανοποιήσει βασικά εθνικά τους συμφέροντα. Ο διπολισμός αντικαταστάθηκε από ένα πολυπολικό σύστημα, σύνθετο και ασταθές.

Το νέο διεθνές περιβάλλον επιβάλλει μία νέα, ρεαλιστική και πιο συγκεκριμένη αντίληψη των διεθνών σχέσεων.

Το ΠΑΣΟΚ και η κυβέρνησή του έχει κατανοήσει την ανάγκη να προχωρήσουμε στις απαραίτητες αναπροσαρμογές στον τρόπο διαμόρφωσης και άσκησης της εξωτερικής μας πολιτικής, με τους στρατηγικούς, όμως, στόχους αμετακίνητους.

Οι στόχοι μας και η πολιτική μας είναι σαφείς και ξεκάθαροι. Επιδιώκουμε την ειρήνη, την ασφάλεια, τη συνεργασία και τη σταθερότητα στη περιοχή μας. Πιστοί στις αρχές της καλής γειτονίας. Δεν τρέφουμε επιθετικές βλέψεις απέναντι σε κανένα και δεν διεκδικούμε τίποτε πέραν από την αναγνώριση, από τους γείτονες και τους τρίτους, του δικαιώματός μας να ασκούμε ανεμπόδιστα τα κυριαρχικά μας δικαιώματα σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο και τις Συνθήκες.

Η γενικότερη διεθνής πολιτική κατάσταση στη περιοχή και ειδικότερα η τουρκική απειλή μας υποχρεώνουν σε υψηλές αμυντικές δαπάνες, δεσμεύοντας πόρους που θα μπορούσαν να διοχετευθούν στην ανάπτυξη πιο φιλόδοξης εισοδηματικής και κοινωνικής πολιτικής. Εξάλλου, οι λανθασμένοι χειρισμοί των Κυβερνήσεων της Νέας Δημοκρατίας στις αρχές της δεκαετίας του '90 δημιούργησαν πολλαπλά ανοιχτά μέτωπα στις διεθνείς μας σχέσεις προκαλώντας εντάσεις. Η Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ κληρονόμησε αυτή την κατάσταση και προχώρησε αμέσως στην ιεράρχηση στόχων και προτεραιοτήτων της εξωτερικής μας πολιτικής. Κύριος στόχος η προώθηση της ειρήνης, της σταθερότητας και συνεργασίας με παράλληλη διασφάλιση των ελληνικών συμφερόντων και της εθνικής κυριαρχίας.

Τα εθνικά συμφέροντα δεν προωθούνται με ρητορείες και αφορισμούς. Η εσωστρέφεια και η αυτάρεσκη περιχαράκωση μπορεί να προκαλέσουν κινδύνους. Απαιτείται μία συνολική στρατηγική στα θέματα εξωτερικής πολιτικής με φαντασία, πρόγραμμα και συνεχείς πρωτοβουλίες.

Στόχος του ΠΑΣΟΚ και της κυβέρνησής του είναι η ισχυρή Ελλάδα. Μια Ελλάδα ικανή να ανταγωνιστεί με επιτυχία σ' ένα κόσμο αλληλεξάρτησης που μεγιστοποιεί τις εσωτερικές δυνάμεις της. Γι' αυτό χρειαζόμαστε συμπαγές εσωτερικό μέτωπο με ισχυρή οικονομία και ανάπτυξη, ώστε να γίνεται πιο αποτελεσματική η άσκηση της εξωτερικής πολιτικής.

Ο κόσμος έχει αλλάξει. Νέες δυναμικές αναπτύσσονται, όπου όλοι αξιοποιούν συγκριτικά πλεονεκτήματα, επανασταθμίζουν συμφέροντα και ισορροπίες, μεγιστοποιούν τα οφέλη για τα εθνικά τους συμφέροντα. Σ' αυτόν τον κόσμο πρέπει να συμμετάσχουμε δυναμικά κι εμείς. Να αναπτύξουμε μία πολιτική δράσης, δημιουργικότητας, πρωτοβουλιών σε χώρους προκλήσεων και ευκαιριών. Να διευρύνουμε τα ερείσματά μας, να δημιουργήσουμε νέα. Η πολιτική αυτή έχει ήδη αποδώσει τους καρπούς της. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, η ισχυροποίηση του διεθνούς και διαμεσολαβητικού ρόλου της χώρας με αφορμή το Αλβανικό.

Εκσυγχρονίσαμε τον πολιτικό μας λόγο στις διεθνείς μας σχέσεις και εμπλουτίσαμε τις πρωτοβουλίες μας. Η εθνική στρατηγική δεν υλοποιείται με ασκήσεις επί χάρτου, αλλά με προσεκτικά βήματα, μεθοδικότητα και σοβαρότητα. Η διπλωματία ασκείται με ένα πλέγμα χειρισμών που κρίνεται από το συνολικό αποτέλεσμα. Δεν μπορείς να απομονώσεις το μέρος από το όλο. Ούτε να γίνεται σύγχυση μεταξύ τακτικής κίνησης και στρατηγικού στόχου.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 ανατέθηκαν στην Αθήνα, όχι μόνο γιατί ιστορικά το δικαιούνται η χώρα μας. Αλλά κυρίως γιατί υπήρξε σωστή προετοιμασία και σωστή προβολή της διεκδίκησης. Γιατί εξασφαλίσαμε τους όρους της αντικειμενικά καλύτερης υποψηφιότητας. Δεν αρκεί, λοιπόν, να θέλουμε, πρέπει και να μπορούμε να διεκδικούμε σωστά και αποτελεσματικά.

2. ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΜΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Το ΠΑΣΟΚ στο κυβερνητικό του πρόγραμμα έχει θέσει ως **στόχους**, η Ελλάδα:

- να προωθήσει τα εθνικά θέματα και συμφέροντα και να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τα προβλήματα και τις απειλές.
- με έρεισμα την ευρωπαϊκή της φυσιογνωμία, να πρωταγωνιστήσει στο νέο γεωπολιτικό περιβάλλον που διαμορφώνεται στα Βαλκάνια και στη Μεσόγειο, με πρωτοβουλίες στον πολιτικό, οικονομικό και πολιτιστικό τομέα.
- να συμμετάσχει ισότιμα και δυναμικά στην εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς την κατεύθυνση της οικονομικής, πολιτικής και αμυντικής της ολοκλήρωσης.
- να προασπίσει την εθνική της ανεξαρτησία και ακεραιότητα με την ανάπτυξη μιας ικανής και αξιόπιστης αμυντικής δύναμης αποτροπής.

Η Ελλάδα, κατά την διαμόρφωση και άσκηση της εξωτερικής της πολιτικής ακολουθεί μία δέσμη **αρχών**, σύμφωνα με τις οποίες:

- πιστή στη σημασία της διεθνούς συνεργασίας, τόσο σε πολυμερές όσο και σε διμερές επίπεδο, επιδιώκει την ειρηνική επίλυση των διαφορών και το σεβασμό του Διεθνούς Δικαίου, των συνθηκών και της διεθνούς πρακτικής.

- πιστεύει στο ρόλο και τη σημασία των διεθνών θεσμών και οργανισμών και του διεθνούς δικαίου στη διαμόρφωση της διεθνούς τάξης και των διεθνών σχέσεων.
- θεωρεί ότι η εξωτερική πολιτική, πέραν της μεγιστοποίησης των εθνικών συμφερόντων, πρέπει να συμβάλλει στη προώθηση της Δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της πολυ-πολιτισμικής κοινωνίας.
- απορρίπτει κάθε μορφή αναβίωσης ξενοφοβίας, ρατσιστικών ή εθνικιστικών τάσεων στις διεθνείς και διακρατικές σχέσεις.

3. Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΜΑΣ ΘΕΣΗ

Η οργανική ενσωμάτωση της Ελλάδας στους θεσμούς και στις δομές του ευρωπαϊκού χώρου, η ενεργός συμμετοχή της στην πορεία της ευρωπαϊκής ενοποίησης, επιρρεάζει καθοριστικά την εξωτερική μας πολιτική, προσδίδοντάς της **πλεονεκτήματα**. Η ευρωπαϊκή διάσταση της πολιτικής μας αποτελεί για τη χώρα μας μία σταθερά που ενισχύει τη δυνατότητα να διαδραματίσουμε ρόλο στα Βαλκάνια, τη Μεσόγειο και τη Μ. Ανατολή.

Ενισχυτικό στοιχείο της δυνατότητας αυτής είναι η προνομιακή θέση της Ελλάδας - σε σχέση με τις άλλες χώρες της ευρύτερης περιοχής - στο επίπεδο της πολιτικής και κοινωνικής σταθερότητας, της παγίωσης των εσωτερικών δομών και των δημοκρατικών θεσμών, της οικονομικής ανάπτυξης και ανεξαρτησίας στους χειρισμούς της εξωτερικής πολιτικής.

Είμαστε η μόνη χώρα της περιοχής που ταυτόχρονα είναι μέλος σε όλους τους ευρωπαϊκούς θεσμούς ολοκλήρωσης, όπως είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.), η Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση (ΔΕΕ), το Συμβούλιο της Ευρώπης, ο Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ) και η Ατλαντική Συμμαχία (ΝΑΤΟ). Όλες μας οι πολιτικές στον ΟΗΕ και τους διεθνείς οργανισμούς, κατατείνουν στη προώθηση των εθνικών συμφερόντων, στη διασφάλιση των κυριαρχικών μας δικαιωμάτων και την εμπέδωση της ασφάλειας της χώρας, στην οικοδόμηση της ισχυρής Ελλάδας.

4. Η ΝΕΑ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΔΑ

Η Ευρώπη βρίσκεται εδώ και καιρό σε μία διαδικασία επαναπροσδιορισμού της ταυτότητας, του ρόλου και της θέσης της στο παγκοσμιοποιημένο διεθνές σύστημα και σε μία διαδικασία προσαρμογής στις τεχνολογικές ανακατατάξεις, το ανταγωνιστικό περιβάλλον και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει με προοπτική τον εικοστό πρώτο αιώνα. Στις διαδικασίες αυτές κρίνονται πολλά. Κρίνεται, κυρίως, η θέση και ο ρόλος κάθε χώρας και ιδιαίτερα κάθε χώρας - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) και βεβαίως της Ελλάδας ως χώρας - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.). Η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται αντιμέτωπη με μία σειρά από σημαντικά βήματα διαπραγμάτευσης που θα διαμορφώσουν τη μελλοντική της φυσιογνωμία και προοπτική για τον ερχόμενο αιώνα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην έκθεσή της με τίτλο «Agenda 2000», παρουσίασε ένα σύνολο

προτάσεων για τις διαπραγματεύσεις αυτές και ιδιαίτερα για τη νέα διεύρυνση της Ε.Ε. Η Ελλάδα είναι αποφασισμένη να διαδραματίσει κεντρικό ρόλο στη διαδικασία προσδιορισμού της νέας ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής.

X Η λειτουργία της πλήρους **οικονομικής και νομισματικής ένωσης (ONE)**, με τη δημιουργία του ενιαίου νομίσματος (Ευρώ), η νέα διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την Κύπρο και τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (ΧΚΑΕ), η αναμόρφωση των κοινών πολιτικών όπως της κοινής αγροτικής πολιτικής (ΚΑΠ), της διαρθρωτικής πολιτικής συνοχής και των «δημοσιονομικών προοπτικών», αποτελούν προκλήσεις και διαπραγματευτικές διαδικασίες που η Ευρωπαϊκή Ένωση καλείται να υπηρετήσει μέσα στα επόμενα χρόνια. Η ONE δεν πρέπει να αποτελεί μόνο ή απλά ένα οικονομικό εγχείρημα. Πρέπει να αποτελεί πάνω από όλα ένα σχέδιο για βαθύτερη πολιτική και οικονομική ενοποίηση που θα φέρει τις χώρες που θα συμμετάσχουν σε ένα ενιαίο και ισχυρό κέντρο λήψης αποφάσεων και διαμόρφωσης πολιτικής με ορατή και υπολογίσιμη επιρροή στο διεθνές σύστημα. Η Ελλάδα οφείλει να συμμετάσχει πλήρως στην ONE, προκειμένου να διασφαλίσει τη θέση της στο μετεξελισσόμενο ευρωπαϊκό σύστημα, καθώς και τα πολιτικά και οικονομικά της συμφέροντα.

Οι απαντήσεις, όμως, στις προκλήσεις αυτές θα πρέπει να στηρίζονται στο σεβασμό ορισμένων βασικών αρχών και στόχων που για μας συνιστούν τον ακρογωνιαίο λίθο του οικοδομήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στις αρχές αυτές περιλαμβάνονται:

α. Η διατήρηση του ευρωπαϊκού κοινωνικού και πολιτιστικού προτύπου. Το πρότυπο αυτό θα πρέπει να αναμορφωθεί προκειμένου να λάβει υπόψη τα νέα κοινωνικά, δημογραφικά και τεχνολογικά δεδομένα. Σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει, όμως, να αλλοιωθεί. Η Ευρώπη θα πρέπει να συνεχίσει να είναι χώρος κοινωνικής δικαιοσύνης, ευαισθησίας και αλληλεγγύης. Η προστασία των ασθενών κοινωνικών ομάδων, περιλαμβανομένων και των ανέργων θα πρέπει να βρίσκεται στο επίκεντρο της δημόσιας πολιτικής στην Ευρώπη.

β. Η διατήρηση και η ενδυνάμωση των αρχών και στόχων της ενίσχυσης της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής για την επίτευξη πραγματικής σύγκλισης, παράλληλα με την «ονομαστική σύγκλιση» που επιβάλλει η επίτευξη της ONE και η καταπολέμηση της ανεργίας και των φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού και κοινωνικής περιθωριοποίησης.

γ. Η διασφάλιση των αρχών της δημοκρατικής συγκρότησης και θεσμικής ισορροπίας των οργάνων της Ένωσης, καθώς και θεσμικής ισοτιμίας των κρατών-μελών της.

Η Διακυβερνητική Διάσκεψη που οδήγησε στη **νέα Συνθήκη του Amsterdam** συνέβαλε σημαντικά στον εκδημοκρατισμό και στην ανάδειξη του κοινωνικού προσώπου, καθώς και της Ευρώπης των πολιτών, μολονότι δεν κατάφερε να επιλύσει ορισμένα σημαντικά θεσμικά ζητήματα που συνδέονται με τη διεύρυνση της Ένωσης. Η Ελλάδα διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη Διακυβερνητική. Εργάστηκε για την περίληψη νέου κεφαλαίου και ρυθμίσεων για την απασχόληση, τα θεμελιώδη και κοινωνικά δικαιώματα, την ενίσχυση των πολιτικών για τα νησιά, το περιβάλλον κ.α., τη συμπερίληψη στους στόχους της κοινής εξωτερικής πολιτικής (ΚΕΠΠΑ) της προστασίας των

εξωτερικών συνόρων και της ακεραιότητας της Ένωσης, την ρήτρα πολιτικής αλληλεγγύης καθώς και την ενίσχυση των εξουσιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Εργάστηκε, επίσης, για τη διασφάλιση της θεσμικής ισότητας όλων των χωρών-μελών, καθώς και τη θέσπιση μηχανισμών για την προστασία των ζωτικών εθνικών συμφερόντων των χωρών-μελών. Απαιτείται, ωστόσο, μία περισσότερο θαρραλέα αναμόρφωση, τόσο του θεσμικού συστήματος, όσο και του συστήματος της κοινής εξωτερικής πολιτικής που θα επιτρέψει στην Ένωση να αναδειχθεί σε ουσιαστικό παράγοντα διαχείρισης και επίλυσης κρίσεων, σταθερότητας και ειρήνης, τόσο στο περιφερειακό, όσο και στο διεθνές σύστημα.

Αυτό σημαίνει ότι η Ένωση θα πρέπει να αποτελέσει κύρια συνιστώσα της **νέας ευρωπαϊκής αμυντικής ταυτότητας** που δημιουργείται μετά το τέλος του ψυχρού πολέμου και της διαίρεσης της ηπείρου. Γι' αυτό, κατά την άποψή μας, η Ένωση θα πρέπει να αποκτήσει ολοκληρωμένη αμυντική πολιτική και κοινή άμυνα που θα είναι συμπληρωματική με το ρόλο του NATO. Οι σύγχρονες απειλές και κίνδυνοι απαιτούν ένα διαφορετικό «αμυντικό μείγμα» για την αντιμετώπισή τους. Στην προοπτική αυτή, η Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση (ΔΕΕ) θα πρέπει να συγχωνευθεί πλήρως στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ στο μεσοδιάστημα θα πρέπει να διαδραματίσει ευρύτερο ρόλο στην προώθηση ειρηνευτικών και ανθρωπιστικών αποστολών. Το νέο σύστημα ασφάλειας οφείλει να εξυπηρετεί τις βασικές αρχές του διεθνούς δικαίου και να προβλέπει μηχανισμούς για τη διευθέτηση και επίλυση συγκρούσεων χωρίς πρόσφυγή στη βία ή στην απειλή χρήσης βίας.

Αλλά και στο πλαίσιο του **NATO**, η Ελλάδα θα πρέπει να συμμετάσχει ενεργά στις προσπάθειες της Συμμαχίας για ριζική αναδιάρθρωση των στρατηγικών του στόχων, των δομών και της λειτουργίας του και την μετεξέλιξή του από έναν καθαρά αποτρεπτικό στρατιωτικό οργανισμό σε έναν οργανισμό με πολιτικο-διπλωματικό και παράλληλα στρατιωτικό χαρακτήρα που κύριο μέλημά του θα είναι η διατήρηση της ειρήνης σε ευρύτερες γεωγραφικές περιοχές του πλανήτη, πέρα από τους παραδοσιακούς τομείς ευθύνης της Συμμαχίας.

Με την προοπτική αυτή, η χώρα μας συμμετέχει ενεργά σε όλες τις διαδικασίες μετεξέλιξης του NATO, με κύριους άξονες τη δημιουργία οργανωτικής υποδομής για την υλοποίηση του δόγματος της Συνδυασμένης Μεικτής Δύναμης Επιχειρήσεων, με τρόπο ώστε οι ισχύουσες σε περιφερειακό επίπεδο ισορροπίες να μην ανατραπούν από τη δομική αναδιάρθρωση της Συμμαχίας.

Ταυτόχρονα η χώρα μας επιδιώκει την εισδοχή της στην EUROMARFOR και στην EUROFOR διαθέτοντας εθνικές εγκαταστάσεις για κοινή εκπαίδευση των δυνάμεων της ΔΕΕ.

Στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του ΟΗΕ (και άλλων Οργανισμών Ασφαλείας), η Ελλάδα λαμβάνει μέρος σε ειρηνευτικές αποστολές με τη διάθεση στελεχών και από τους τρεις Κλάδους. Ιδιαίτερη αναφορά θα πρέπει να γίνει στην ελληνική συμμετοχή στη Βοσνία (SFOR) και την Αλβανία (Επιχείρηση ALBA).

Εκ των πραγμάτων το νέο αυτό σύστημα ασφαλείας θα στηρίζεται σε ένα πλέγμα θεσμών στο οποίο περιλαμβάνεται η Ε.Ε., το NATO, ο ΟΑΣΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης. Στο σύστημα αυτό, οι οικονομικές, πολιτιστικές, περιβαλλοντικές και άλλες πτυχές της ασφαλείας θα πρέπει να αποτελούν μέρος της ευρύτερης λογικής του. Η **διεύρυνση** του NATO που έχει

αποφασισθεί να αρχίσει με τρεις χώρες (Πολωνία, Τσεχία, Ουγγαρία) θα πρέπει να συμπεριλάβει την κατάλληλη στιγμή, όλες τις ενδιαφερόμενες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, περιλαμβανομένων και των χωρών της Βαλκανικής.

Η σχεδιαζόμενη **νέα διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης** με την Κύπρο και τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (ΧΚΑΕ) συνιστά ιστορική επιλογή που η Ευρώπη δεν μπορεί να αρνηθεί. Συνιστά, επιπλέον, «επένδυση ασφάλειας, δημοκρατίας και ευημερίας» για το σύνολο της Ευρώπης. Ωστόσο, η διεύρυνση α) θα πρέπει να καλύψει το σύνολο των υποψηφίων χωρών, περιλαμβανομένων και των χωρών της Βαλκανικής. Για το λόγο αυτό, υποστηρίζουμε την έναρξη των διαπραγματεύσεων με το σύνολο των υποψήφίων για ένταξη χωρών. Θα πρέπει να γίνει σαφές ότι η ενσωμάτωση των χωρών της Βαλκανικής στη νέα ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική συνιστά προϋπόθεση για την εδραίωση της δημοκρατίας και σταθερότητας στην περιοχή. Και η σταθερότητα πρέπει να θεωρηθεί ως «αγαθό αδιαίρετο» για το σύνολο της Ευρώπης. β) Η διεύρυνση δεν θα πρέπει να υπονομεύσει τη διαδικασία για βαθύτερη ενοποίηση και οικονομική και κοινωνική συνοχή στο χώρο της Ένωσης.

Για το λόγο αυτό θεωρούμε ότι η Ένωση θα πρέπει να έχει ισχυρές αναδιανεμητικές πολιτικές και ισχυρό προϋπολογισμό, με σύνολο πόρων υψηλότερο από το σημερινό ισόποσο του 1,27% του ΑΕΠ της Ε.Ε. Τούτο είναι αναγκαίο, ιδιαίτερα ενόψει της εγκαθίδρυσης της πλήρους ΟΝΕ και της νέας διεύρυνσης. Η κοινή αγροτική πολιτική (ΚΑΠ) θα πρέπει να συνεχίσει την ενίσχυση των μικρών καλλιεργητών και να προσλάβει εντονότερο περιβαλλοντικό χαρακτήρα.

Η Ελλάδα, ως χώρα-μέλος της Ε.Ε., αλλά και ως χώρα στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, ενδιαφέρεται ζωηρά για την ανάπτυξη της **Μεσογειακής Συνεργασίας** με όλες τις χώρες της Μεσογειακής λεκάνης, αλλά και «μορφών διαπεριφερειακής συνεργασίας» που θα συμβάλουν στη σταθερότητα, ειρήνη, δημοκρατία και ευημερία. Στη βάση αυτή, υποστηρίζουμε την εντατικοποίηση της «διαδικασίας της Βαρκελώνης» για τη διαμόρφωση ενός χώρου συνεργασίας και εταιρικής σχέσης ανάμεσα στη Μεσόγειο και την Ένωση, με στόχο την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, τη δημοκρατία και τη δημιουργία της κοινωνίας των πολιτών.

Η Ελλάδα ως χώρα της Ν.Α. Μεσογείου και γέφυρα μεταξύ Ευρώπης και Μ. Ανατολής, με στενούς παραδοσιακούς δεσμούς με όλες τις χώρες της περιοχής, υποστηρίζει σθεναρά την προώθηση της ειρηνευτικής διαδικασίας στη Μ. Ανατολή και δραστηριοποιείται για την επανάληψη των συνομιλιών μεταξύ Παλαιστινίων και Ισραηλινών μετά το αδιέξοδο που έχει προκύψει στην ειρηνευτική προσπάθεια.

Ως ιδιαίτερα χρήσιμη μορφή διαπεριφερειακής συνεργασίας θεωρούμε την **Οικονομική Συνεργασία του Εύξεινου Πόντου (ΟΣΕΠ)**, η οποία φέρνει σ' ένα κοινό πλαίσιο σχέσεων και συνεργασίας έντεκα χώρες της περιοχής της Βαλκανικής και της Κοινοπολιτείας, των Ανεξάρτητων Κρατών (ΚΑΚ). Η Ελλάδα ως η μόνη χώρα του ΟΣΕΠ που είναι ταυτόχρονα και χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα εργασθεί για την ενίσχυση των σχέσεων Ε.Ε. - ΟΣΕΠ.

5. Η ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΜΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η περιοχή των **Βαλκανίων** είναι περιοχή που μετά τον ψυχρό πόλεμο μετατράπηκε σε πεδίο αντιπαραθέσεων και συγκρούσεων. Η κατάσταση αυτή λειτουργεί αποσταθεροποιητικά συνολικά για την ευρύτερη περιοχή, επηρεάζοντας και τη χώρα μας. Η κρίση στην πρώην Γιουγκοσλαβία και ο πόλεμος στη Βοσνία, τα πολιτικά και οικονομικά προβλήματα στη Ρουμανία, Βουλγαρία, και η πρόσφατη κρίση στην Αλβανία φανερώνουν ότι όλες οι χώρες της Βαλκανικής αντιμετωπίζουν δύο κοινά και θεμελιώδη προβλήματα: α) πρόβλημα θεσμικό και πορείας προς τη Δημοκρατία, και β) πρόβλημα οικονομικής ανασυγκρότησης. Η αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών απαιτεί μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και κοινές πρωτοβουλίες με παρεμβάσεις που θα επιτρέψουν την υιοθέτηση πολιτικών ενσωμάτωσης των χωρών αυτών στην ευρύτερη ευρωπαϊκή οικογένεια.

Η Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ έχει αναλάβει πρωτοβουλίες για να προωθήσει τη συνεργασία και την ανάπτυξη στην περιοχή, τόσο στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και σε άλλα διεθνή fora. Η περιοχή αυτή θα πρέπει να καταστεί μία περιοχή σταθερότητας και συνεργασίας. Αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της Ευρώπης γι' αυτό και η στρατηγική της χώρας είναι ότι οι χώρες αυτές θα πρέπει να ενσωματωθούν στη διεθνή κοινότητα και στην ευρωπαϊκή οικογένεια. Η διεθνής και η ευρωπαϊκή κοινότητα θα πρέπει να αναλάβουν ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα δράσης για τα Βαλκάνια και όχι να περιορίζονται σε αποσπασματικές κινήσεις. Υποστηρίζουμε ότι οι χώρες της Βαλκανικής θα πρέπει να συνδεθούν στενότερα με τους ευρωπαϊκούς θεσμούς, με μακροπρόθεσμο στόχο την ένταξή τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Ελλάδα παίζει ενεργό ρόλο για την προώθηση μιας τέτοιας πολιτικής.

Η **Διαβαλκανική Συνεργασία** αποβλέπει στην ενίσχυση των δεσμών συνεργασίας και καλής γειτονίας μεταξύ των κρατών της περιοχής, με στόχο την προώθηση της σταθερότητας, της ασφάλειας και της ανάπτυξης της περιοχής. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στην προώθηση της υποδομής των χωρών της περιοχής στους τομείς των μεταφορών, τηλεπικοινωνιών και ενέργειας, στην προστασία του περιβάλλοντος, στη συνεργασία στον ανθρωπιστικό, κοινωνικό και πολιτιστικό τομέα, καθώς και στη συνεργασία για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και όπλων.

Αυτή τη στιγμή, η χώρα μας έχει βελτιώσει τις σχέσεις της με όλες τις βαλκανικές χώρες, συμπεριλαμβανομένων και των Σκοπίων, και έχει αναδειχθεί στον πιο αξιόπιστο διεθνή παράγοντα στην περιοχή.

Μετά την Ενδιάμεση Συμφωνία με την **Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας**, τα Σκόπια εγκατέλειψαν τα σύμβολα στη σημαία τους και τις άλλες επεκτατικές βλέψεις εναντίον της χώρας μας. Οι σχέσεις παρουσίασαν βελτίωση και υπάρχει έντονη ελληνική επενδυτική παρουσία. Πρέπει, όμως, η σκοπιανή πλευρά να συμμορφωθεί με την Ενδιάμεση Συμφωνία ως προς το όνομα και να συμβάλει στις συνεχιζόμενες διαπραγματεύσεις της Νέας Υόρκης, ώστε να εξευρεθεί λύση όπως προβλέπει η Ενδιάμεση Συμφωνία. Η συνέχιση της εκκρεμότητας αυτής, με την εμμονή των Σκοπίων στο αδιαπραγμάτευτο του «συνταγματικού» τους

ονόματος, δεν επιτρέπει τη διεύρυνση των σχέσεών τους με την Ελλάδα, ούτε ευνοεί την προσέγγισή της ΠΓΔΜ στους ευρωπαϊκούς οργανισμούς.

Όσον αφορά την **Αλβανία**, η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ συνέβαλε με σύνεση και μεθοδικότητα, σε διμερές και πολυμερές επίπεδο, στην ειρηνική άρση του πολιτικού αδιεξόδου. Οι πρωτοβουλίες μας αποσκοπούν στην πολύπλευρη στήριξη για την ανόρθωση της χώρας. Είναι πεποίθησή μας ότι, σε μια αναπτυσσόμενη και γνήσια δημοκρατική Αλβανία, θα μπορέσει το εκεί ελληνικό στοιχείο να βελτιώσει τη θέση του, να ανθίσει και να προσφέρει στη πρόοδο και την ανάπτυξη ολόκληρης της αλβανικής κοινωνίας.

Έχουν ενισχυθεί οι σχέσεις με τη **Ρουμανία** και **Βουλγαρία**, στηρίζουμε την ανοικοδόμηση της **Βοσνίας-Ερζεγοβίνης**, υποστηρίζουμε την επανένταξη των χωρών της **πρώην Γιουγκοσλαβίας** και πάλι στη διεθνή κοινότητα, και συμβάλλουμε στην εκτόνωση της κρίσης και στην προώθηση της ειρήνης στην περιοχή.

Ο φιλειρηνικός και διαμεσολαβητικός ρόλος της Ελλάδας έχουν αναγνωρισθεί τόσο από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον ΟΑΣΕ, όσο και από τους φίλους γείτονές της στη Σύνοδο Υπουργών Εξωτερικών Ν.Α. Ευρώπης τον περασμένο Ιούνιο στη Θεσσαλονίκη, ενώ η Κρήτη αναμένεται να φιλοξενήσει τον προσεχή Νοέμβριο τη Διάσκεψη Κορυφής των βαλκανικών χωρών.

Με πόλο τη Θεσσαλονίκη και το χώρο της Βόρειας Ελλάδας, προωθούμε, σε επέκταση της βαλκανικής μας πολιτικής, ανάλογες δραστηριότητες, στο πλαίσιο του Οργανισμού Συνεργασίας Ευξείνου Πόντου, αναπτύσσοντας, παράλληλα, και τις διμερείς μας σχέσεις με τις παρευξείνιες χώρες, ενώ ευρύ πεδίο συνεργασίας διανοίγεται με τις χώρες της **Κοινοπολιτείας Ανεξαρτήτων Κρατών**.

6. ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Η μακροπρόθεσμη αντιμετώπιση της επεκτατικής πολιτικής της Τουρκίας προϋποθέτει Ελλάδα ισχυρή πολιτικά, οικονομικά, διπλωματικά και αμυντικά. Υπάρχει συγκεκριμένη στρατηγική απέναντι στην Άγκυρα. Τόσο στο επίπεδο της αποτροπής με την ετοιμότητα των ενόπλων δυνάμεων και την ενίσχυση της αμυντικής ικανότητας με τον Ενιαίο Αμυντικό Χώρο, όσο και στο επίπεδο της διπλωματικής εγγήγορσης και κινητοποίησης. Ήδη, η διπλωματική εκστρατεία της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ έχει πετύχει ισχυρές καταδίκες της τουρκικής επιθετικότητας. Τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και οι Η.Π.Α. έχουν αναγνωρίσει ότι βάση των ελληνοτουρκικών σχέσεων πρέπει να αποτελεί το Διεθνές Δίκαιο. Το διεθνές κλίμα έχει βελτιωθεί σε σχέση με το παρελθόν και υπάρχει υποστήριξη των ελληνικών θέσεων. Βεβαίως, η στάση των εταίρων και συμμάχων μας επηρεάζεται από τις οικονομικές και πολιτικές επιδιώξεις.

Η Τουρκία δε συμμορφώνεται με τις αποφάσεις της ΕΕ (της 15^{ης} Ιουλίου 1996 και της 29^{ης} Αυγούστου 1997) και δεν έχει ανταποκριθεί θετικά στις προτάσεις της Ελλάδας για βήμα προς βήμα προσέγγιση και επιμένει σε διάλογο - πακέτο, εντάσσοντας σε αυτόν όλες τις μονομερείς διεκδικήσεις της. Την προσπάθεια για αναζήτηση λύσεων, λοιπόν, οι εταίροι μας θα πρέπει να την κατευθύνουν προς την Τουρκία και να επιμείνουν να συμμορφωθεί με τις

αποφάσεις της Ε.Ε., γιατί είναι η Τουρκία που συνεχίζει την αδιάλλακτη στάση της.

Πιστοί στις αρχές της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών μεταξύ των κρατών και του σεβασμού της διεθνούς έννομης τάξης, έχουμε κάνει σαφές ότι η Ελλάδα θέλει καλές σχέσεις με τη γείτονα χώρα. Η ένταση και οι τριβές δεν ωφελούν τους δύο λαούς. Δεν διαπραγματευόμαστε, όμως, την εδαφική μας ακεραιότητα και τα κυριαρχικά μας δικαιώματα.

Για την εξομάλυνση των ελληνοτουρκικών σχέσεων, η Ελλάδα έχει προτείνει προς την Τουρκία την βήμα προς βήμα προσέγγιση. Πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση αυτή θα είναι η εκ μέρους της Τουρκίας αποδοχή τριών προϋποθέσεων που αντικατοπτρίζουν βασικές και γενικά αποδεκτές αρχές διεθνούς δικαίου. Δηλαδή:

α. τη δήλωση χωρίς όρους ή προϋποθέσεις ότι αποκλείει την απειλή πολέμου ή τη χρήση βίας στις σχέσεις των δύο χωρών.

β. την αποδοχή του θεσμικού πλαισίου που διέπει τις σχέσεις των δύο χωρών και διαμορφώνει την ισχύουσα νομική κατάσταση στο Αιγαίο, δηλαδή τις υπάρχουσες διεθνείς συνθήκες και τις αρχές του διεθνούς δικαίου.

γ. την αποδοχή, στη συνέχεια, ότι τα θέματα που αφορούν στην εφαρμογή ή ερμηνεία των διεθνών συνθηκών, θα επιδιώξει να το επιλύσει μέσα από τις νομικές διαδικασίες που προβλέπει το διεθνές δίκαιο και συγκεκριμένα το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.

Πέραν των άλλων, το πρώτο αυτό βήμα, όπως άλλωστε και η αποδοχή της προσφυγής στη Χάγη, σε ό,τι αφορά τις αξιώσεις για τα Ίμια, θα επέτρεπε στην Ελλάδα να εγκρίνει το χρηματοδοτικό κανονισμό, στο πλαίσιο της συμφωνίας τελωνειακής ένωσης Τουρκίας - Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το επόμενο βήμα θα ήταν η σύνταξη συνυποσχετικού μεταξύ των δύο χωρών, για την παραπομπή του ζητήματος της οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας στο διεθνές δικαστήριο της Χάγης. Τέλος, οι δύο χώρες μπορούν να εγκαινιάσουν επαφές σε υπηρεσιακό επίπεδο, αλλά και σε κυβερνητικό επίπεδο, για τη συστηματική ανταλλαγή απόψεων, για την ανάπτυξη συνεργασίας σε τομείς αμοιβαίου συμφέροντος, όπως τουρισμού, εμπορίου, καταπολέμησης εγκληματικότητας, λαθρομετανάστευσης, περιβάλλοντος κ.λ.π. Η προοπτική που θα δημιουργηθεί θα καθορίσει τη διαγραφή των επόμενων βημάτων.

Ο διαδικαστικός διάλογος Ελλάδας - Τουρκίας που ξεκίνησε με τη σύσταση Επιτροπής Εμπειρογνομώνων, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποσκοπεί στη βελτίωση του κλίματος μεταξύ των δύο χωρών, αλλά σε καμία περίπτωση δεν συνιστά πολιτικό διάλογο ή οιαδήποτε μορφή διαιτησίας. Η χώρα μας, χωρίς να παραχωρεί τίποτα, χωρίς να διαπραγματεύεται κυριαρχικά δικαιώματα, αντίθετα, έτοιμη να τα προασπίσει, επιδιώκει την αποκλιμάκωση της έντασης. Στόχος μας είναι η επιστημονική αυτή ανταλλαγή απόψεων πάνω σε διαδικαστικά ζητήματα των ελληνοτουρκικών σχέσεων, γραπτή στην πρώτη φάση, να ευδοκιμήσει. Επιθυμία μας είναι να προσδιοριστεί με σαφήνεια ο τρόπος με τον οποίο θα εφαρμοστούν οι κανόνες του διεθνούς δικαίου για την παραπομπή του ζητήματος της οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.

Η συνάντηση του Έλληνα Πρωθυπουργού με τον Τούρκο Πρόεδρο και η διακήρυξη αρχών της Μαδρίτης αποτελούν ένα βήμα ακόμη για την ενίσχυση των ερεισμάτων μας στη διεθνή κοινή γνώμη και τη δημιουργία ενός

πλαίσιου σχέσεων, το οποίο αποσκοπεί να προωθήσει την ειρήνη και την εφαρμογή του διεθνούς δικαίου. Η Διακήρυξη της Μαδρίτης είναι μια πολιτική διακήρυξη. Δεν συνιστά διάλογο. Οι αρχές που συμφωνήθηκαν μέσα στα πλαίσια της σταθερής μας στρατηγικής θέτουν τις προϋποθέσεις της βήμα προς βήμα προσέγγισης των θεμάτων, όπως επιθυμεί η ελληνική πλευρά, σε αντιδιαστολή προς την τουρκική απαίτηση για πολιτικό διάλογο εφ' όλης της ύλης. Εναπόκειται τώρα στη Τουρκία να αποδείξει ότι επιθυμεί την ουσιαστική προσέγγιση. Εδώ θα κριθεί από τη διεθνή κοινότητα. Η πρόσφατη συμφωνία σύνδεσης Τουρκίας και ψευδοκράτους Ντενκτάς, η μη εποικοδομητική στάση της τουρκοκυπριακής πλευράς στις συνομιλίες για το Κυπριακό στο Μοντραί, οι εμπρηστικές δηλώσεις Ετσεβίτ και άλλων Τούρκων αξιωματούχων δεν βοηθούν στην προσέγγιση Ευρωπαϊκής Ένωσης-Τουρκίας, ούτε βοηθούν στη βελτίωση των ελληνοτουρκικών σχέσεων, σύμφωνα με το γράμμα και το πνεύμα της διακήρυξης της Μαδρίτης. Η Ελλάδα έχει όμως συνείδηση ότι η κατοχύρωση της ειρήνης και η εφαρμογή του διεθνούς δικαίου στην περιοχή, είναι μια μακρά και επίπονη διαδικασία. Θα επιτύχει μόνο αν έχουμε πρωτοβουλίες, αν διαμορφώσουμε εμείς τις συνθήκες επιτυχίας.

Ως προς την ευρωπαϊκή προσέγγιση της Τουρκίας, η Ελλάδα δεν αντιμετωπίζει το θέμα με δογματικό τρόπο, αλλά το συνδέει με πολιτικούς όρους που σχετίζονται με τη στάση της Τουρκίας στην Κύπρο και το Αιγαίο, αλλά και στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και όχι με άλλους όρους όπως φυλετικούς, θρησκευτικούς ή πολιτισμικούς.

7. ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Για το ΠΑΣΟΚ το Κυπριακό αποτελεί το πρώτιστο εθνικό θέμα. Είναι η λυδία λίθος που καθορίζει το σύνολο των επιλογών και ενεργειών κατά την άσκηση της εξωτερικής μας πολιτικής.

Η παράταση της εκκρεμότητας του Κυπριακού είναι αρνητική για τον κυπριακό ελληνισμό και την Ελλάδα. Η κινητικότητα περί το θέμα δεν ευνοεί τη στρατηγική της Τουρκίας που επιθυμεί μονιμοποίηση και νομιμοποίηση των τετελεσμένων.

Η βίαιη διαίρεση του νησιού και η διαιώνιση της εισβολής - κατοχής εγκυμονεί κινδύνους για την σταθερότητα και την ειρήνη στη Ν.Α. Μεσόγειο. Εξίσου, όμως, επικίνδυνος και ο εφησυχασμός της διεθνούς Κοινότητας.

Προσβλέπουμε σε μία Κύπρο χωρίς διαχωριστικές γραμμές και ξένα στρατεύματα κατοχής, με εξασφαλισμένα ανθρώπινα δικαιώματα για όλους τους κατοίκους. Στηρίζουμε την πρόταση της κυπριακής κυβέρνησης για πλήρη αποστρατικοποίηση του νησιού. Όσο, όμως, η τουρκική πλευρά συνεχίζει να αψηφά κάθε έννοια διεθνούς νομιμότητας, η Κύπρος έχει το στοιχειώδες καθήκον να προβαίνει στην αναγκαία αμυντική προπαρασκευή.

Σταθερή μας θέση είναι ότι αποκλειστικό διαπραγματευτικό πλαίσιο είναι οι αποφάσεις του ΟΗΕ και οι Συμφωνίες Κορυφής του 1977 και 1979. Είμαστε αμετακίνητοι στην επιδίωξη του βασικού στόχου για τη δημιουργία διζωνικής, δικοινοτικής, βιώσιμης και λειτουργικής ομοσπονδίας με ενιαία κυριαρχία και διεθνή προσωπικότητα. Δεν νοείται λύση της εσωτερικής πτυχής του Κυπριακού, χωρίς επίλυση της διεθνούς πτυχής του. Κάθε διαμεσολαβητική προσπάθεια τρίτων θα πρέπει να κινείται στο πλαίσιο που

έχει τεθεί από τον ΟΗΕ και να είναι συμπληρωματική των πρωτοβουλιών του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ.

Η στρατηγική των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ για την αντιμετώπιση του Κυπριακού προβλήματος, που ξεκίνησε ήδη από τη δεκαετία του '80 και σήμερα έχει πλήρως δικαιωθεί, έχει κινηθεί σε δύο άξονες:

α. ενίσχυση της αποτρεπτικής δύναμης της Κύπρου και της διαπραγματευτικής της θέσης με την αμυντική θωράκιση στο πλαίσιο του Ενιαίου Αμυντικού Δόγματος.

β. προώθηση της ευρωπαϊκής πορείας.

Η ενταξιακή πορεία της Κύπρου, με την έναρξη των σχετικών διαπραγματεύσεων την Άνοιξη του 1998, που πέτυχε η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, μπορεί να αναπτύξει μία τέτοια δυναμική, ώστε να ενεργήσει ως καταλύτης όλων των διεθνών προσπαθειών για επίλυση και του πολιτικού προβλήματος. Ενταξιακή προοπτική και αμυντική αποτρεπτική δύναμη καθιστούν τους στόχους της Τουρκίας ανέφικτους.

Όπως επίσημα έχει αναγνωρίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση, μετά τις συντονισμένες διπλωματικές προσπάθειες της ελληνικής κυβέρνησης, η επίλυση του Κυπριακού δεν αποτελεί προϋπόθεση της ένταξης της Κύπρου στην Ε.Ε.

Αυτή είναι και η σταθερή θέση της χώρας μας. Όπως θέση της χώρας είναι ότι δεν μπορούν να εξομαλυνθούν πλήρως οι ελληνοτουρκικές σχέσεις χωρίς προηγούμενη δίκαιη και βιώσιμη λύση του Κυπριακού. Η Τουρκία για να αποτρέψει μια αρνητική γι' αυτήν εξέλιξη του Κυπριακού είναι ενδεχόμενο να κλιμακώσει τις πιέσεις και απειλές. Απέναντι σ' αυτή την τακτική δημιουργίας ατμόσφαιρας κρίσης, η Ελλάδα προωθεί, παράλληλα με την ενδυνάμωση της αμυντικής επάρκειας και της αμυντικής προάσπισης της Κύπρου, την πρόταση της Κυπριακής κυβέρνησης για αποστρατικοποίηση και δεν πρέπει να παρασυρθεί στην παγίδα του κλίματος κρίσης.

8. ΑΠΟΔΗΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

Στην κατεύθυνση της αποτελεσματικότερης προώθησης των συμφερόντων του Έθνους η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ έχει αναπτύξει πρωτοβουλίες και για την αξιοποίηση και συστράτευση του **Απόδημου Ελληνισμού** στις εθνικές επιδιώξεις. Δημιουργήσαμε νέους θεσμούς κινητοποίησης και οργανικότερης διασύνδεσης των Ελλήνων της διασποράς με την πατρίδα (Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού - ΣΑΕ) και εργαζόμαστε για την καλύτερη εκπροσώπησή του μέσα από ευρύτερα συλλογικά όργανα. Πέρα από την διατήρηση της ελληνικής γλώσσας, των παραδόσεων και του πολιτισμού των ομογενών, η κινητοποίηση του απόδημου ελληνισμού ενισχύει σημαντικά τις δυνατότητες ανάπτυξης των οικονομικών σχέσεων, τη δυναμική προβολή των θέσεων μας και τα γενικότερα εθνικά μας συμφέροντα.

9. Η ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΣΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΖΩΗ

Στη σημερινή διεθνή ζωή αναδεικνύονται προβλήματα που από τη φύση τους ξεπερνούν τα στενά πλαίσια των κρατικών δραστηριοτήτων. Το πρόβλημα της προστασίας του περιβάλλοντος, η φροντίδα για την κατοχύρωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η υπεράσπιση των δημοκρατικών θεσμών και ευρύτερα τα οικουμενικά ζητήματα, απαιτούν την κινητοποίηση των αιρετών εκπροσώπων των λαών σε διάφορα επίπεδα.

Ετσι τα Εθνικά Κοινοβούλια και οι Κοινωνικές Οργανώσεις αναπτύσσουν ένα μεγάλο πλέγμα διεθνών πρωτοβουλιών και επαφών.

Στα πλαίσια αυτά η ελληνική Βουλή ανέλαβε ήδη τον τελευταίο καιρό σημαντικές πρωτοβουλίες αναπτύσσοντας μια εντατική διεθνή δραστηριότητα.

Σε αντίστοιχους χώρους κινούνται οι κοινωνικές οργανώσεις, όπως τα συνδικάτα, η αυτοδιοίκηση και άλλοι αντιπροσωπευτικοί θεσμοί.

10. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑΣ

Η **αμυντική πολιτική** μας είναι πολιτική ειρήνης και όχι απειλής. Συνδέεται με τις προτεραιότητες της εξωτερικής μας πολιτικής, το είδος των προκλήσεων και απειλών κατά της εθνικής μας κυριαρχίας και την αντίληψη που έχουμε για το ρόλο της χώρας μας στη διεθνή σκηνή, με τη συμμετοχή μας σε φιλειρηνικές πρωτοβουλίες και συστήματα συλλογικής ασφάλειας.

Η ετοιμότητα και το αξιόμαχο των ενόπλων δυνάμεων, ο εκσυγχρονισμός και η ενίσχυση του εξοπλισμού τους, η αύξηση της επιχειρησιακής αποτελεσματικότητας, η βελτίωση του αμυντικού σχεδιασμού, η αναδιοργάνωση της δομής των ενόπλων δυνάμεων και η αναβάθμιση του έμφυχου δυναμικού τους προωθείται με δέσμη αναγκαίων μέτρων και παρεμβάσεων, ώστε η σε συνδιασμό και με το πλαίσιο της παλλαϊκής άμυνας η δύναμη αποτροπής να αποτελεί ουσιαστικό συστατικό στοιχείο της εξωτερικής μας πολιτικής.

Η ελληνική ασφάλεια στηρίζεται σε τρεις πυλώνες: (α) ισχυρές ΕΔ (β) ομαλές πολιτικές και οικονομικές σχέσεις με τις γειτονικές χώρες και (γ) συμμετοχή στην ΕΕ και σε διεθνείς οργανισμούς (ΝΑΤΟ, ΔΕΕ) που αυξάνουν τα αποτρεπτικά ερείσματα της χώρας.

Μέσω μιας σειράς διμερών συμφωνιών αμυντικής συνεργασίας και μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης με Βαλκανικές και άλλες χώρες, η Ελλάδα προσπαθεί να συμβάλει στη μείωση της έντασης στην περιοχή, τον περιορισμό των εξοπλισμών και τη δημιουργία θεσμικών δομών ασφαλείας και συνεργασίας.

Η Ελλάδα, έχοντας διαπιστώσει ότι η ασφάλεια και η σταθερότητα στα βόρεια σύνορά της ενισχύει την εθνική της άμυνα και με κύριο μέλημα τη διάνοιξη πολλαπλών διαύλων επικοινωνίας και στενότερης επικοινωνίας και στενότερης συνεργασίας με τους Βόρειους γείτονές της, τάσσεται υπέρ της σταδιακής σύνδεσης των Βαλκανικών κρατών με τη ΔΕΕ (όπως και τους άλλους ευρωπαϊκούς οργανισμούς). Στόχος μας είναι επίσης η ανάληψη ουσιαστικού ρόλου στις διαδικασίες Σύμπραξης για την Ειρήνη (Partnership for Peace) της Συμμαχίας με τις χώρες της Βαλκανικής.

Η ασφάλεια της Μεσογείου (περιοχής ζωτικής σημασίας για την Ελλάδα) επηρεάζεται από μια σειρά παράγοντες που πηγάζουν από την ύπαρξη «παραδοσιακών» προβλημάτων ασφαλείας (περιφερειακών συγκρούσεων, όπως το Κυπριακό πρόβλημα και η Ελληνοτουρκική διαμάχη, το Παλαιστινιακό και ευρύτερη αραβο-ισραηλινή διαμάχη, το Κουρδικό πρόβλημα, κ.ά.), και «νέων απειλών» ασφαλείας, όπως η δημογραφική έκρηξη και οι συνακόλουθες τάσεις μαζικής μετανάστευσης από το νότο προς το βορρά της Μεσογείου, η χαμηλή οικονομική ανάπτυξη, η έξαρση του θρησκευτικού φανατισμού (και ιδιαίτερα του ισλαμικού φονταμενταλισμού), η αύξηση των συμβατικών εξοπλισμών και η διασπορά των όπλων μαζικής καταστροφής, η τρομοκρατία, η έλλειψη προόδου στη διαδικασία εκδημοκρατισμού και σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η μόλυνση του περιβάλλοντος, η ανεπάρκεια φυσικών πόρων (όπως το νερό), κ.λ.π.. Ο συνδυασμός των ανωτέρων προβλημάτων οδηγεί στην αύξηση των εντάσεων και στην υπονόμηση της περιφερειακής ασφαλείας και σταθερότητας.

Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί η διασπορά των όπλων μαζικής καταστροφής σ'ένα - μικρό προς το παρόν - αριθμό κρατών στην ευρύτερη περιφέρεια της Ελλάδας (Μεσόγειος-Μέση Ανατολή). Έτσι, η Ελλάδα προσφέρει ουσιαστική υποστήριξη σε πρωτοβουλίες για την ισχυροποίηση των διεθνών συμφωνιών και καθεστώτων μη διασποράς και τον έλεγχο και απαγόρευση των όπλων μαζικής καταστροφής συμμετέχοντας ενεργά σε διεθνείς πρωτοβουλίες και επιτροπές.

Η Ελλάδα προωθεί, εξάλλου, μια σειρά από πρωτοβουλίες πολιτικής και οικονομικής φύσης με στόχο τη βελτίωση των διμερών σχέσεων με τους βόρειους γείτονές της, και την προώθηση της ασφαλείας και της σταθερότητας στην περιοχή. Στο πλαίσιο αυτό έχουμε προτείνει τη δημιουργία μιας Μεσογειακής Ζώνης Ασφαλείας και Συνεργασίας.

Η πρόκληση για την Ελλάδα είναι να αξιοποιήσει τη μοναδική στρατηγική της θέση και να μετατραπεί σε σταθεροποιητικό παράγοντα στο χώρο των Βαλκανίων και της Ανατολικής Μεσογείου. Στο πλαίσιο αυτό, μεγάλη είναι η στρατηγική αξία του Αιγαίου ως οδού μεταφοράς ενεργειακών πόρων όταν τεθούν σε λειτουργία οι σχεδιαζόμενοι αγωγοί μεταφοράς πετρελαίου από την Υπερκαυκασία και την Κασπία θάλασσα.

Συμμετέχουμε ενεργά στην υλοποίηση των αποφάσεων για την διάσκεψη της Βαρκελώνης με σκοπό τη δημιουργία μιας Ευρωμεσογειακής εταιρικής σχέσης.

Από την αρχή της δεκαετίας του '90, πρόβαλε στον ορίζοντα και μια νέα μεγάλη πρόκληση. Η πρόκληση της ανάδειξης της Ελλάδας στον κατ' εξοχήν παράγοντα ειρήνης, ασφαλείας και συνεργασίας στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων της Μαύρης Θάλασσας και της Ανατολικής Μεσογείου.

Η πρόκληση αυτή πηγάζει από τη βαθιά δομική κρίση που μαστίζει τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και του Καυκάσου, κρίση που οδηγεί σε ρευστότητα και αστάθεια ολόκληρη την περιοχή. Η πολιτική μας εντάσσεται στο πλαίσιο αποφάσεων της διεθνούς Κοινότητας (Ε.Ε, ΟΑΣΕ, ΝΑΤΟ), που στοχεύουν στην αντιμετώπιση της κρίσης αυτής μέσω της ανάδειξης ενός συστήματος σχέσεων ειρήνης, συλλογικής ασφαλείας και ισότιμης συνεργασίας σε όλους τους τομείς-πολιτικό, αμυντικό, οικονομικό, τεχνολογικό, θεσμικό- με τις χώρες της περιοχής.

Η Ελλάδα διαθέτει μια σειρά από αδιαμφισβήτητα πλεονεκτήματα για να παίξει ένα πρωταγωνιστικό ρόλο σ' αυτή την περιοχή. Εξάλλου η προώθηση της Ειρήνης, της συλλογικής ασφάλειας και της ισότιμης συνεργασίας, στην περιοχή των Βαλκανίων, της Μαύρης Θάλασσας και της Ανατολικής Μεσογείου με σημείο αιχμής το χώρο του Αιγαίου εξυπηρετεί απόλυτα και τα ιδιαίτερα εθνικά μας συμφέροντα.